

«ФЕРМЕРСЬКИЙ» ЄСВ ЗА СЕБЕ

Суть запитання: як відомо, члени фермерських господарств (далі – ФГ) сплачують ЄСВ за себе самостійно, а не за рахунок ФГ. При цьому в них виникає чимало запитань щодо сплати ЄСВ, розміру внеску, подання звітності і т. д. Відповіді на ці та інші запитання ви знайдете в нашій консультації.

Коли фермери сплачують ЄСВ за себе

Відповідно до Закону від 08.07.10 р. № 2464-VI (далі – Закон № 2464) члени ФГ є платниками ЄСВ, якщо не підлягають соціальному страхуванню за іншими підставами (п. 5¹ ч. 1 ст. 4 Закону № 2464).

Звільнені від сплати ЄСВ за себе члени ФГ, які:

- відносяться до осіб, що підлягають страхуванню за іншими підставами (наприклад, якщо член ФГ працює за трудовим або цивільно-правовим договором або є фізособою-підприємцем, у тому числі зі статусом сімейного ФГ (лист ДФС від 17.01.18 р. № 1431/7/99-99-13-02-01-17; ЗІР, категорія 201.04.04);
- отримують пенсію за віком або є особами з інвалідністю, або досягли віку, встановленого ст. 26 Закону від 09.09.03 р. № 1058-IV (далі – Закон № 1058), та отримують згідно із законом пенсію або соціальну допомогу (ч. 4 ст. 4 За-

кону № 2464). Такі особи можуть бути платниками ЄСВ за себе тільки добровільно.

При цьому зазначена пільга **не поширюється** на осіб, які отримують пенсію (ЗІР, категорія 201.04.04):

- у зв'язку із втратою годувальника та не досягли віку, встановленого ст. 26 Закону № 1058;
- за вислугу років і не досягли віку, визначеного ст. 26 Закону № 1058.

Реєстрація платником ЄСВ

Для реєстрації платником ЄСВ члени ФГ подають до органу ДПС за своїм місцезнаходженням або за місцем проживання протягом 10 календарних днів після внесення змін до статутних документів ФГ (п. 1, 3 розд. III Порядку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.11.14 р. № 1162, далі – Порядок № 1162):

- заяву за формою № 12-ЄСВ (додаток 2 до Порядку № 1162);

- документи, що підтверджують членство у ФГ (договір (декларація) про створення сімейного ФГ, статут ФГ та ін.).

Зазначимо, що обов'язки платників ЄСВ у членів ФГ виникають із початку ведення відповідної діяльності (але не раніше 01.01.18 р.) (абзац третій ч. 4 ст. 5 Закону № 2464).

Майте на увазі! Якщо член ФГ не став на облік в органі ДПС як платник ЄСВ, це не звільняє його від виконання обов'язків платника (сплати ЄСВ і подання звітності).

Обчислення та сплата ЄСВ

Для членів ФГ базою нарахування ЄСВ є **сума доходу (прибутку), отримана від їхньої діяльності у звітному році, яка підлягає обкладенню ПДФО** (п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону № 2464).

Під таким доходом мається на увазі результат діяльності ФГ – **прибуток, що розподіляється між його членами** за правилами, установленими договором про створення такого господарства та статутом. Зазвичай такий розподіл здійснюється залежно від трудового вкладу члена ФГ або його внеску до складеного капіталу (дивідендні виплати).

У якому розмірі сплачує ЄСВ член ФГ?

Сума ЄСВ за місяць не може бути меншою від мінімального страхового внеску (далі – МСВ) і більшою від максимальної величини бази нарахування ЄСВ.

Нагадаємо, МСВ – це сума ЄСВ, яка визначається як добуток мінімальної заробітної плати (далі – МЗП) і розміру внеску, встановленого законом на місяць, за який нараховується дохід (п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону № 2464).

Члени ФГ сплачують ЄСВ за себе за ставкою **22 %**. Цього року МСВ для них становив: із січня по серпень – 1 039,06 грн (4 723 грн x 22 %), із вересня по грудень – 1 100 грн (5 000 грн x 22 %).

Максимальна величина бази нарахування ЄСВ дорівнює 15 розмірам МЗП, встановленої зако-

ном, на яку нараховується внесок (п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону № 2464). Цього року дана величина становить: із січня по серпень – 70 845 грн (4 723 грн x 15), із вересня по грудень – 75 000 грн (5 000 грн x 15).

Чи потрібно сплачувати ЄСВ, якщо член ФГ не отримав дохід (прибуток) від ФГ?

Якщо член ФГ не отримував дохід (прибуток) у звітному кварталі або окремому місяці звітного кварталу, сума ЄСВ за кожен місяць повинна бути сплачена в розмірі **не менше МСВ** (п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону № 2464).

У які строки сплачують ЄСВ члени ФГ?

Члени ФГ повинні платити ЄСВ самостійно (як і звітувати про суми ЄСВ, що підлягають до сплати) **щокварталу, до 20-го числа** місяця, що настає за кварталом, за який сплачується внесок (абзац третій ч. 8 ст. 9 Закону № 2464).

Остаточний розрахунок за ЄСВ за себе члени ФГ здійснюють **до 1 травня** наступного за звітним року. При цьому враховуються суми ЄСВ, уже сплачені за кожний квартал звітного року.

Пам'ятайте: ЄСВ підлягає до сплати незалежно від фінансового стану платника (ч. 12 ст. 9 Закону № 2464).

Звітність

Члени ФГ, якщо вони не належать до осіб, що підлягають страхуванню за іншими підставами, **раз на рік подають Звіт про суми нарахованого доходу застрахованих осіб і суми нарахованого єдиного внеску** за формою додатка 5 до Порядку, затвердженого наказом Мінфіну від 14.04.15 р. № 435 (далі – Звіт з ЄСВ). Звіт подається у строк **до 1 травня** наступного за звітним року.

Звітним періодом є **календарний місяць** (п. 5 розд. III Порядку № 435).

У таблиці 1 Звіту з ЄСВ указують:

- у графі 2 – код категорії застрахованої особи «4».
- графі 3 – частину розподіленого доходу від чистого прибутку ФГ.

Для визначення щомісячної бази нарахування ЄСВ отриманий дохід ділять на кількість місяців, протягом яких член ФГ був на обліку як платник ЄСВ (п. 11 розд. III Інструкції, затвердженої наказом Мініфіну від 20.04.15 р. № 449; ЗІР, категорія 201.06).

Деякі нюанси обліку членів ФГ як платників ЄСВ, сплати ними внеску та подання звітності розкриємо у відповідях на запитання.

? *Член ФГ перебуває на обліку в органі ДПС як платник ЄСВ. 17 листопада він уклав трудовий договір із роботодавцем. Чи повинен він залишатися платником ЄСВ і якщо ні, то як йому знятися з обліку?*

Член ФГ, який став найманим працівником, має право знятися з обліку як платник ЄСВ за себе. Для цього він повинен подати до органу ДПС у 10-денний строк із дня змін, що відбулися (тобто з дати прийняття на роботу):

- заяву про зняття з обліку платника ЄСВ за формою № 7-ЄСВ (додаток 5 до Порядку № 1162);
- копію документа, що підтверджує дату, з якої член ФГ підлягає страхуванню за іншими підставами (п. 1 розд. V Порядку № 1162; ЗІР, категорія 201.02). Як правило, таким документом є наказ про прийняття на роботу.

? *Член ФГ у 2019 році був прийнятий на підприємство як найманий працівник і знявся з обліку як платник ЄСВ за себе. У листопаді 2020 року він звільнився з роботи. Чи треба йому знову ставати на облік в органі ДПС як платнику ЄСВ?*

Так, потрібно. У випадку втрати членом ФГ статусу застрахованої особи він повинен стати на облік в органі ДПС як платник ЄСВ. Для цього він подає у 10-денний строк із дати звільнення до податкового органу за своїм місцезнаходженням або за місцем проживання заяву за формою № 12-ЄСВ (додаток 2 до Порядку № 1162) із приміткою «Зміни» (п. 1, 5 розд. III Порядку № 1162).

При повторній реєстрації платником ЄСВ внесок сплачується на загальних підставах, тобто щокварталу, до 20-го числа місяця, що настає за кварталом, за який сплачується внесок. За місяць, у якому член ФГ повторно зареєструвався платником ЄСВ, внесок сплачується повністю, тобто в розмірі не менше МСВ.

? *Член ФГ у листопаді досягне пенсійного віку. Коли він перестеє бути платником ЄСВ? Як відобразити у звітності отримані доходи, якщо загальна сума доходу, отриманого ним від діяльності ФГ, яка підлягає обкладенню ПДФО, становить у 2020 році 75 000 грн?*

Член ФГ, який набув статусу пенсіонера за віком або особи з інвалідністю й отримує відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу, звільняється від сплати ЄСВ за себе з **наступного місяця після набуття такого статусу**. Оскільки член ФГ стане пенсіонером у листопаді, ЄСВ йому треба сплатити із січня по листопад включно. При цьому за місяць, у якому отримано статус, що дає право на звільнення від нарахування ЄСВ за себе (тобто листопад), ЄСВ потрібно нарахувати за загальними правилами, тобто в розмірі не менше МСВ (ЗІР, категорія 201.04.02).

Перед зверненням за призначенням пенсії член ФГ повинен подати до органу ДПС Звіт з ЄСВ із позначкою «Призначення пенсії». При цьому він не звільняється від подання річного Звіту з ЄСВ (ЗІР, категорія 201.06.02). Не подавати Звіт з ЄСВ за себе за звітний рік пенсіонери можуть лише за умови перебування в статусі неплатника весь цей рік.

При заповненні річного Звіту з ЄСВ потрібно розподілити отриманий дохід за періодами, коли член ФГ перебував на обліку як платник ЄСВ. У 2020 році це 12 місяців. Тоді середньомісячний оподатковуваний дохід становитиме 6 250 грн (75 000 грн : 12 міс.).

Нагадаємо: з 1 березня по 31 травня 2020 року члени ФГ були звільнені від сплати ЄСВ за себе (п. 9го розд. VIII Закону № 2464).

Тому суму доходу, на яку нараховується ЄСВ, визначаємо без урахування місяців карантину. Відповідно в графі 4 Звіту з ЄСВ за ці місяці проставляються прочерки (ЗІР, категорія 201.06). Також прочерки будуть у графі 4 за місяць, коли член ФГ не є платником ЄСВ як пенсіонер, тобто за грудень.

Покажемо, як заповнити таблицю 1 Звіту з ЄСВ (див. **фрагмент 1**).

ФРАГМЕНТ 1

Таблиця 1. **Нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування**

<...>

Місяць	Код категорії ЗО	Сума чистого доходу (прибутку), заявлена в податковій декларації/Самостійно визначена сума доходу/ Частка розподіленого доходу	Сума доходу, на яку нараховується єдиний внесок, з урахуванням максимальної величини	Розмір єдиного внеску	Сума нарахованого єдиного внеску (граф 3 х графа 4)
1	2	3	4	5	6
Січень	4	6 250,00	6 250,00	22	1 375,00
Лютий	4	6 250,00	6 250,00	22	1 375,00
Березень	4	6 250,00	–	–	–
Квітень	4	6 250,00	–	–	–
Травень	4	6 250,00	–	–	–
Червень	4	6 250,00	6 250,00	22	1 375,00
Липень	4	6 250,00	6 250,00	22	1 375,00
Серпень	4	6 250,00	6 250,00	22	1 375,00
Вересень	4	6 250,00	6 250,00	22	1 375,00
Жовтень	4	6 250,00	6 250,00	22	1 375,00
Листопад	4	6 250,00	6 250,00	22	1 375,00
Грудень	4	6 250,00	–	–	–
Усього	–	75 000,00	50 000,00	–	11 000,00

<...>

? У листопаді ФГ розподілило прибуток і виплатило дивіденди члену ФГ у розмірі 120 000 грн. В інших місяцях доходу не було. Як у цьому випадку платити ЄСВ і заповнювати річну звітність?

Для розрахунку ЄСВ загальну суму доходу (прибутку), отриману членом ФГ у звітному році, ділять на кількість місяців, протягом яких він перебував на обліку як платник ЄСВ, тобто:

$$120\,000 \text{ грн} : 12 \text{ міс.} = 10\,000 \text{ грн/міс.}$$

При цьому члени ФГ були звільнені від сплати ЄСВ за себе за місяці карантину.

Покажемо, як у цьому випадку заповнити таблицю 1 Звіту з ЄСВ (див. **фрагмент 2**).

ШВИДКА УСНА ВІДПОВІДЬ НА КОРОТКЕ ЗАПИТАННЯ

за телефоном (056) 370-44-25

Консультаційна лінія працює щотижня.

Вівторок • Серeda • Четвер з 10.00 до 15.00.

ФРАГМЕНТ 2

<...>

Таблиця 1. **Нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування**

Місяць	Код категорії ЗО	Сума чистого доходу (прибутку), заявлена в податковій декларації/Самостійно визначена сума доходу/Частка розподіленого доходу	Сума доходу, на яку нараховується єдиний внесок, з урахуванням максимальної величини	Розмір єдиного внеску	Сума нарахованого єдиного внеску (граф 3 x графа 4)
1	2	3	4	5	6
Січень	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Лютий	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Березень	4	10 000,00	–	–	–
Квітень	4	10 000,00	–	–	–
Травень	4	10 000,00	–	–	–
Червень	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Липень	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Серпень	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Вересень	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Жовтень	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Листопад	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Грудень	4	10 000,00	10 000,00	22	2 200,00
Усього	–	120 000,00	90 000,00	–	19 800,00

<...>

ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА

ЯКІ ЗМІНИ ВНОСЯТЬСЯ ДО ПОРЯДКУ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

Нагадаємо, що Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість затверджений постановою КМУ від 16.10.14 р. № 569 (далі – Порядок № 569). А постановою КМУ від 28.10.20 р. № 1024 (далі – Постанова № 1024) до цього Порядку вносяться зміни. Узагалі Порядок № 569 допрацьовується у зв'язку зі змінами, які були внесені до Податкового кодексу (далі – ПК) ще Законом від 16.01.20 р. № 466-ІХ (далі – Закон № 466). Постанова № 1024 набула чинності з 04.11.20 р. (опублікована в «Урядовому кур'єрі» від 04.11.20 р. № 214).

Зміни не глобальні, але розглянемо їх докладніше.

Електронний рахунок у системі електронного адміністрування (далі – СЕА)

Змінено **визначення електронного рахунка** (абзац перший п. 4 Порядку № 569). Так, електронний рахунок – це рахунок, відкритий платникові ПДВ у Казначействі, на який перераховуються гроші згідно з п. 200¹.4 ПК.

Нагадаємо, що електронний рахунок у СЕА поповнюється:

- з поточного рахунка платника ПДВ;
- з рахунків, відкритих у відповідних органах казначейства для погашення заборгованості з різниці в тарифах;
- з бюджетного рахунка у вигляді сум надмірно сплаченого податку, які були перераховані до бюджету з електронного рахунка і повертаються платникові ПДВ з бюджету відповідно до п. 43.4¹ ПК;